

Isidor de Sevilla

ETIMOLOGII

XIII-XIV

Ediție bilingvă

Ediție îngrijită, traducere din limba latină, studiu introductiv,
cronologie și note de Anca Crivăț

POLIROM
2025

Cuprins

<i>Despre cosmos și oikouménē la începutul secolului al VII-lea (Anca Crivăț)</i>	5
<i>Cronologie (Anca Crivăț)</i>	25

CARTEA A XIII-A. DESPRE UNIVERS ȘI PĂRȚILE SALE

Capitolul 1. Despre univers	29
Capitolul 2. Despre atomi	33
Capitolul 3. Despre elemente	37
Capitolul 4. Despre cer	39
Capitolul 5. Despre părțile cerului	41
Capitolul 6. Despre cercurile cerului	45
Capitolul 7. Despre aer și despre nori	49
Capitolul 8. Despre tunet	51
Capitolul 9. Despre fulgere	53
Capitolul 10. Despre curcubeu și despre efectele norilor	55
Capitolul 11. Despre vânturi	61
Capitolul 12. Despre ape	69

Capitolul 13. Despre diversitatea apelor	71
Capitolul 14. Despre mare.	77
Capitolul 15. Despre Ocean.	79
Capitolul 16. Despre Marea Mediterană	81
Capitolul 17. Despre golfulurile mării	87
Capitolul 18. Despre marea și strâmtoni	89
Capitolul 19. Despre lacuri și apele stătătoare	93
Capitolul 20. Despre abis	97
Capitolul 21. Despre cursurile de apă	101
Capitolul 22. Despre potopuri	113

CARTEA A XIV-A. DESPRE PĂMÂNT
ȘI PĂRȚILE SALE

Capitolul 1. Despre pământ.	119
Capitolul 2. Despre circumferința pământului.	123
Capitolul 3. Despre Asia	125
Capitolul 4. Despre Europa	145
Capitolul 5. Despre Libia.	161
Capitolul 6. Despre insule	171
Capitolul 7. Despre promontorii	191
Capitolul 8. Despre munți și despre ceilalți termeni referitori la formele de relief	195
Capitolul 9. Despre locurile subterane	207
<i>Note</i>	211
<i>Repere bibliografice</i>	255

Caput 2. De orbe

1. Orbis a rotunditate circuli dictus, quia sicut rota est; unde brevis etiam rotella orbiculus appellatur. Undique enim Oceanus circumfluens eius in circulo ambit fines. Divisus est autem trifarie: e quibus una pars Asia, altera Europa, tertia Africa nuncupatur.

2. Quas tres partes orbis veteres non aequaliter diviserunt. Nam Asia a meridie per orientem usque ad septentrionem pervenit; Europa vero a septentrione usque ad occidentem; atque inde Africa ab occidente usque ad meridiem.

3. Unde evidenter orbem dimidium duae tenent, Europa et Africa, alium vero dimidium sola Asia; sed ideo istae duae partes factae sunt, quia inter utramque ab Oceano mare Magnum ingreditur, quod eas intersecat. Quapropter si in duas partes orientis et occidentis orbem divides, Asia erit in una, in altera vero Europa et Africa.

Capitolul 2. Despre circumferința pământului

1. Circumferința pământului, *orbis*, este numită astfel după forma rotundă a cercului, fiindcă este asemenea unei roți; de aceea o roată mică se numește *orbiculus*. Căci Oceanul care scaldă pământul din toate părțile îi înconjoară marginile în cerc. Lumea locuită²⁰⁷ este împărțită în trei părți, dintre care una se numește „Asia”, alta – „Europa”, cea de-a treia – „Africa”.

2. Autorii din vechime nu au împărțit în mod egal aceste trei părți ale lumii. Căci Asia se întinde de la miazăzi, prin răsărit, până la miazănoapte; iar Europa de la miazănoapte până la apus; și Africa de la apus până la miazăzi.

3. De aici se vede clar că două părți ocupă jumătate din suprafață, anume Europa și Africa, în vreme ce jumătatea cealaltă este ocupată doar de Asia; iar aceste două părți sunt astfel alcătuite fiindcă între ele pătrunde, provenind din Ocean, Marea cea Mare²⁰⁸, care le desparte. De aceea, dacă împarți suprafața pământului în două părți, orientală și occidentală, Asia va ocupa una singură, iar în cealaltă se vor găsi Europa și Africa²⁰⁹.

Caput 3. De Asia

1. Asia ex nomine cuiusdam mulieris est appellata, quae apud antiquos imperium tenuit orientis. Haec in tertia orbis parte disposita, ab oriente ortu solis, a meridie Oceano, ab occiduo nostro mare finitur, a septentrione Maeotide lacu et Tanai fluvio terminatur. Habet autem provincias multas et regiones, quarum breviter nomina et situs expediam, sumpto initio a Paradiso.

2. Paradisus est locus in orientis partibus constitutus, cuius vocabularum ex Graeco in Latinum vertitur 'hortus': porro Hebraice 'Eden' dicitur, quod in nostra lingua 'deliciae' interpretatur. Quod utrumque iunctum facit 'hortum deliciarum'; est enim omni genere ligni et pomiferarum arborum consitus, habens etiam et lignum vitae: non ibi frigus, non aestus, sed perpetua aeris temperies.

3. E cuius medio fons prorumpens totum nemus inrigat, dividiturque in quattuor nascentia flumina. Cuius loci post peccatum hominis aditus interclusus est; septus est enim undique romphea flammea, id est muro igneo accinctus, ita ut eius cum caelo pene iungat incendium.

4. Cherubin quoque, id est angelorum praesidium, arcendis spiritibus malis super romphea flagrantiam ordi-

Capitolul 3. Despre Asia

1. Asia și-a luat numele după cel al unei femei²¹⁰ care, după opinia celor vechi, a avut în stăpânire Orientul. Ocupă cea de-a treia parte a pământului, fiind mărginită la est de răsăritul soarelui, la miazăzi de Ocean, la apus de marea noastră, terminându-se la nord cu Lacul Meotic²¹¹ și fluviul Tanais. Are multe provincii și regiuni ale căror nume și așezări le voi lămuri pe scurt, începând cu Paradisul.

2. Paradisul este un loc situat în părțile răsăritene, al cărui nume tradus din greacă în latină înseamnă „grădină”: în plus, în ebraică se numește „Eden”, ceea ce în limba noastră se traduce prin „desfătări”. Din îmbinarea celor două rezultă „grădina desfătărilor”; într-adevăr, aceasta este plină de tot felul de copaci și de pomi fructiferi între care se află și arborele vieții: acolo nu este frig, nici arșiță, ci o permanentă temperatură moderată a aerului²¹².

3. Din mijlocul său țâșnește un izvor care udă tot crângul și se împarte în patru obârșii de fluvii²¹³. După păcat, omului i-a fost închisă intrarea în acest loc; căci este păzit din toate părțile de o spadă²¹⁴ de flacără, adică înconjurat de un zid de foc astfel încât vâlvătaia sa ajunge aproape de cer.

4. O strajă îngerească de heruvimi a fost rânduită deasupra văpăii spadei pentru îndepărtarea spiritelor rele²¹⁵,

natum est, ut homines flammae, angelos vero malos angeli submoveant, ne cui carni vel spiritui transgressionis aditus Paradisi pateat.

5. India vocata ab Indo flumine, quo ex parte occidentali clauditur. Haec a meridiano mari porrecta usque ad ortum Solis, et ab septentrione usque ad montem Caucasum pervenit; habens gentes multas et oppida, insulam quoque Taprobanen gemmis et elephantis refertam, Chrysam et Argyren auro argentoque fecundas, Tilen quoque arboribus foliam numquam carentem.

6. Habet et fluvios Gangen et Indum et Hypanem inlustrantes Indos. Terra Indiae Favonii spiritu saluberrima in anno bis metit fruges: vice hiemis Etesias patitur. Gignit autem tincti coloris homines, elephantos ingentes, monoceron bestiam, psittacum avem, ebum quoque lignum, et cinnamum et piper et calamum aromaticum.

7. Mittit et ebur, lapides quoque pretiosos: beryllos, chrysoprasos et adamantem, carbunculos, lychnites, margaritas et uniones, quibus nobilium feminarum ardet ambitio. Ibi sunt et montes aurei, quos adire propter dracones et gryphas et inensorum hominum monstra impossibile est.

8. Parthia ab Indiae finibus usque ad Mesopotamiam generaliter nominatur. Propter invictam enim Parthorum virtutem et Assyria et reliquae proximae regiones in eius nomen transierunt. Sunt enim in ea Aracusia, Parthia, Assyria, Media et Persida, quae regiones invicem sibi coniunctae initium ab Indo flumine sumunt, Tigri clauduntur, locis montuosis et asperioribus sitae, habentes fluvios Hydaspem et Arbem. Sunt enim inter se finibus suis discretae, nomina a propriis auctoribus ita trahentes.

pentru ca flăcările să îi îndepărteze pe oameni, iar îngerii – pe îngerii cei răi, ca nu cumva intrarea Paradisului să fie deschisă trupului sau spiritului care a călcat legea.

5. India este numită după fluviul Indus, care o mărginește în partea de apus. Acest ținut se întinde de la marea de miazăzi până la răsăritul soarelui și la miazănoapte ajunge până la Muntele Caucaz²¹⁶; are mulțime de popoare și de cetăți și insula Taprobane²¹⁷, plină de pietre prețioase și de elefanți, insulele *Chryse* și *Argyre*²¹⁸, bogate în aur și argint, Tiles cea cu copaci care nu își pierd niciodată frunzele²¹⁹.

6. Tot acolo sunt și fluviile Gange, Indus și Hypanis²²⁰, care îi fac vestiți pe indieni. Pământul Indiei²²¹, foarte salubru datorită suflării vântului Favonius²²², produce două recolte pe an: în loc de iarnă, are parte de vânturile etesiene²²³. Odrăsește oameni cu pielea închisă la culoare, elefanți uriași, unicornul cel sălbatic²²⁴, pasărea papagal, de asemenea lemnul de abanos și scorțișoara și piperul și trestia aromată.

7. Produce și fildeș, și pietre prețioase: beril, crisopraz și diamant, carbuncul, *lychnis*²²⁵, mărgăritare și perle unice, *uniones*²²⁶, după care ard de dorință femeile de neam. Tot acolo se află și munți de aur la care este cu neputință să ajungi din cauza dragonilor și grifonilor²²⁷ și a monștrilor umani uriași.

8. „Parția” este numită în general țara ce se întinde de la hotarele Indiei până la Mesopotamia. Datorită puterii neînvinse a parților, atât Asiria, cât și celelalte regiuni apropiate au luat acest nume. Așadar, ea cuprinde Arachosia, Parția, Asiria, Media și Persia, regiuni învecinate între ele care încep de la fluviul Indus și țin până la Tigru, situate în locuri muntoase și abrupte, străbătute de cursurile de apă Hydaspes și Arbis²²⁸. Acestea sunt despărțite între ele de propriile hotare, luându-și numele de la respectivii lor întemeietori, după cum urmează.